

Diferenciació o no de [o]/[u] àtones

(ALDC, I, 19. *Plorar*)

La *o* àtona procedent de *o* tancada o de *au* del llatí vulgar es manté [o] en el cat. occidental i es tanca en [u] en el cat. oriental, tret del mallorquí on -excepte el parlar de Sóller- es manté la [o]: *plorar* (< llat. PLORARE) > cat. occ. *pl[o]rar*, cat. oriental *pl[u]rar*, *posar* (< llat. PAUSARE) > cat. occ. *p[o]sar*, cat. oriental *p[u]sar*. Segons es pot deduir per les grafies dels documents, el tancament sistemàtic en [u] va tenir lloc a finals del s. XV o principis del s. XVI; abans, però, es troba sovint en harmonia vocàlica amb una *i* tònica següent (*c[u]sí* 'cosí', com veurem en el mapa

del volum II), en topònims començats per *Munt-* (*Muntserrat* 'Montserrat'), en situació de hiat (*Juan* 'Joan') i, esporàdicament, sense aquests condicionaments (*cluquer* 'cloquer').

Es tracta d'una de les isoglosses importants que separa el català occidental del català oriental; recordem que un fet semblant és el que es troba en els dialectes russos del sud que confonen *a* i *o* àtones (*akanie*), enfront dels del nord, que distingeixen les dues vocals (*okanie*).

